

KUNNANHALLITUKSEN VASTINEET TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINTOIHIN TILINPÄÄTÖKSESSÄ 2024

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yleisiä havaintoja

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kuntastrategiassa pyritään kunnan talouden tasapainoon. Tarkastuslautakunta korostaa, että päätöksenteossa tulee ottaa jatkossa erityisesti huomioon kunnan talouden tasapainottamiseen liittyvät vaatimukset. Kunnan talous on muuttunut alijäämäiseksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Alijäämän kattamisvelvollisuus siten alkaa tilinpäätöksestä 2024 alkaen. Kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet tulee olla riittäviä ja riittävän vaikuttavia, jotta talous saadaan kestäväälle pohjalle ja alijäämät saadaan katettua neljän vuoden kuluessa. Talousarvion tekstiosioissa tulee avata asiat riittävällä tavalla.

Vastine: Taloudentasapainottamisohjelma hyväksyttiin syksyllä 2024. Osa tasapainottamistoimenpiteistä kohdistuu vuodelle 2025. Merkittävin yksittäinen asia, joka aiheuttaa suurinta epävarmuutta on valtionosuus uudistus. Tämänhetkisen arvion mukaan valtionosuus uudistus asuisi voimaan vuoden 2027 alusta lukien. Syksyllä 2025 olisi tiedossa alustavat arviot valtionosuus uudistuksen vaikutuksista ja muutoksista. Talousarvion 2026 laadinnan yhteydessä tarkennetaan alijäämän kattaminen talouden suunnitelmavuosina.

Kuntastrategian uudistamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että se tukee kunnan elinvoiman vahvistamista.

Vastine: Uusi valtuusto aloittaa strategia työn heti kesälomakauden 2025 jälkeen ja huomio elinvoiman vahvistamisen.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyte-kertoimen indikaattorit huomioidaan kunnan toiminnassa, jotta valtionosuudet saadaan haastavassa taloustilanteessa täysimääräisinä.

Vastine: Hyte-kertoimet on pyritty huomioimaan säännöllisesti. Etsivä nuorisotyön tekijän työpanoksesta ohjautuu 5 % kunnan hyte työhön.

Kunnan kiinteistöstrategia on valmistunut vuoden 2024 lopussa.

Vastine: Kiinteistöstrategia on erittäin tärkeä asiakirja Kaavin tulevaisuutta suunniteltaessa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että sähköisen arkistoinnin käyttöönotto on kestänyt pitkän aikaa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että se otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.

Vastine: Sähköinen arkistointi edellyttää suunnitelmallisuutta ja resurssointia. Sähköinen arkistointi ja siihen liittyvät järjestelmät ovat valmistelussa.

Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kaavin kunnan työttömyysaste on korkea, 16,9 % (16,4 % v. 2023). Työmarkkinatuen kun-taosuus jatkoi kasvamistaan edellisvuoden tapaan. Sen määrä oli vuonna 2024 jo 0,32 milj. € (0,28 milj. €).

Työttömiä oli yhteensä 151 ja kunnan työttömyysprosentti on Pohjois-Savon korkein, mikä on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan huolestuttavaa ja kunnan tulee määrätietoisesti edistää työllisyyden edistämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Vastine: Kuopion seudun työllisyysalue on aloittanut toimintansa 1.1.2025, jonka luotetaan omalta osaltaan parantavan sekä työtä etsivien että työtä tarjoavien tahojen palvelua. Kuopion työllisyysalueen henkilöstöä käy tuottamassa lähipalvelua Kaavin kunnanvirastolla joka toinen viikko.

Kaavin kunnalla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus ViaDia ry:n kanssa, jolla tavoitellaan heikoimmassa asemassa olevien työttömien tilanteen kartoittamista ja parantamista.

Lisäksi Kaavin kunta oli mukana Rautavaaran ja Tuusniemen kuntien yhteisessä ”Työtä ja hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa Koillis-Savossa” -hankkeessa. Hankerahoituksella on käynnistymässä vuoden 2025 aikana sekä ViaDia ry:n että Kuopion työllisyysalueen hankkeet, joihin Kaavin kunta on osallistumassa.

KUNTAKONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN TOIMINNAN ARVIOINTI

Kaavin Vuokratalot Oy

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan Kaavin Vuokratalojen taloudellisesta tilanteesta. Talouden tervehdyttämiseen liittyviä toimenpiteitä on jatkettava määrätietoisesti ja yhtiön maksuvalmius tulee pitää riittävällä tasolla. Hyvänä tarkastuslautakunta pitää, että on nimetty henkilö virkamiehistä, joilla on asiantuntemusta ja yhteistyöhalukkuutta toiminnasta vuokratalon hallituksessa.

Vastine: Kaavin Vuokratalot Oy:n toimintaa on määrätietoisesti pyritty kehittämään sekä talouden että toiminnan näkökulmasta. Tilinpäätösvuoden 2024 aikana purettiin ns. Kopara rivitalot, joka omalta osaltaan tervehdytti taloutta pitkällä aikavälillä, mutta aiheutti tilinpäätösvuonna haastetta talouteen. ARA:n purkuavustus kattoi osan purkukustannuksista, mutta osa kustannuksista jäi avustuksen ulkopuolelle (mm. jätemaksut).

Tarkastuslautakunta huomioi, että tilinpäätöksessä ei ollut selkeästi raportoitu Kaavin Vuokratalot Oy:lle asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilinpäätöstekstin perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että kaksi kolmesta tavoitteesta toteutui. Käyttö-astetavoite 90 % toteutui, jos sitä verrataan budjetoituihin tuloihin. Raportoitu ei kuitenkaan ollut tavoitteesta, onko puolet vuokra-asunnoista liitetty valokuituverkkoon. *Kaikkiin asetettuihin tavoitteisiin tulisi tilinpäätöksessä esittää toteumat.*

Vastine: Toiminnan raportointiin tullaan jatkossa lisäämään huomiota. Valokuitu yhteydet tullaan toteuttamaan vuoden 2025 aikana. Haastetta Kaavin Vuokratalot Oy:lle tuo vuokrausaste, kohoavat vuokrat sekä kiinteistöjen korjaustarve.

Konsernijohto

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tarkastuslautakunta korostaa konsernin taloudellista suoriutumista, koska uudet kriisikuntakriteerit painottavat konsernista laskettuja tunnuslukuja. Konsernin taloudellinen kehitys on ollut huonoa ja omavaraisuusaste on hälyttävän alhainen. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kunnan tulee ottaa päätöksenteossa huomioon myös konsernin taloudellinen tilanne.

Vastine: Kaavin kunnan konserni muodostuu Kaavin Vuokratalot Oy, Pohjois-Savon Liitto (maakuntaliitto), Savon Koulutuskuntayhtymä, Koillis-Savon Ympäristöhuolto sekä Koillis-Savon Vesi Oy.

Pohjois-Savon Liitto ja Savon Koulutuskuntayhtymän vaikutusta Kaavin konserniin voidaan pitää melko rajallisena.

Koillis-Savon Vesi Oy vastaa puhtaan veden tuottamisesta ja Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy vastaa jäteveden vastaanottamisesta ja puhdistamisesta. Kiristytvä lainsäädäntö, kohoavat energia- ja työvoimakustannukset sekä yleinen hintatason nousu aiheuttavat jatkossa taksoihin korotuspainetta.

Merkittävin rooli Kaavin konsernissa on kunnalla ja kunnan 100 prosenttisesti omistamalla Kaavin Vuokratalot Oy:llä.

Konsernista poistuvat kuntayhtymät vuodenvaihteessa 2022–2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä lakkasi ja alijäämät huomioitiin tilinpäätöksessä 2022. Vaalijalan kuntayhtymän purkaminen tapahtui vuoden 2024 aikana.

HENKILÖSTÖ

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kuntastrategiassa kiinnitetään huomiota kunnan henkilöstön hyvinvointiin.

Strategia 5. Kunnan työntekijät kokevat tulevansa kuulluksi heidän työtä ja työhyvinvointia koskevissa asioissa.

- Työtyytyväisyys (vuosittainen kysely)
- Työntekijöiden vaihtuvuus / pysyvyys

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan tulee kiinnittää huomiota henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen.

Vuoden 2024 aikana toteutettiin kunnassa henkilöstökysely. Tarkastuslautakunta huomioi, että henkilöstökertomuksessa tai tilinpäätöksessä olisi hyvä raportoida kyselyn tuloksista.

Vastine: Henkilöstön kuulemiseen ja hyvinvointiin on määrätietoisesti panostettu.

Työterveyshuollon kanssa on yhdessä aloitettu säännöllinen kysely henkilöstölle. Kyselyn tulokset on myös info tilauksissa kerrottu koko henkilöstölle. Palautteen perusteella pyritään kehittämään koko HR toimintaa. Vuoden 2025 aikana on henkilöstölle avattu sisäinen kanava eli intra.